

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość dla
wychowawców
szkół podstawowych

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu przez Małgorzatę Prus
Niepubliczna Placówka Doskonalenia Nauczycieli MCE

Spis treści

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH.....	1
SCENARIUSZ 1 (z 3)	3
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ.....	6
ZAŁĄCZNIKI.....	14
SCENARIUSZ 2 (z 3)	18
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ.....	21
ZAŁĄCZNIKI.....	30
SCENARIUSZ 3 (z 3)	34
PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:.....	37
ZAŁĄCZNIKI.....	45

SCENARIUSZ 1 (z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klas IV-VIII / II ETAP EDUKACYJNY
PROWADZONYCH PRZEZ wychowawcę, pedagoga, osobę mediatora szkolnego, psychologa, doradcę zawodowego, innego nauczyciela

TEMAT: Jak rozwiązywać konflikty?

Rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- „wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele);
- formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób;
- rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
- zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy;
- ukierunkowanie ucznia ku wartościom”.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z zapisami „Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej”: „działalność wychowawcza szkoły należy do podstawowych celów polityki oświatowej państwa. Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem rodziny i szkoły, która w swojej działalności musi uwzględniać wolę rodziców, ale także i

państwa, do którego obowiązków należy stwarzanie właściwych warunków wychowania. Zadaniem szkoły jest ukierunkowanie procesu wychowawczego na wartości, które wyznaczają cele wychowania i kryteria jego oceny”.

Uwzględniając w niniejszym scenariuszu cyklu zajęć wychowawczych powyższy zapis treści nauczania – wymagania szczegółowe dla realizowanej tematyki z zakresu rozwiązywania problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych określone zostały w oparciu o:

- szkolny zestaw programów nauczania;
- program wychowawczo-profilaktyczny szkoły.

W cytowanym dokumencie czytamy dalej, że „wychowanie ukierunkowane na wartości zakłada przede wszystkim podmiotowe traktowanie ucznia, a wartości skłaniają człowieka do podejmowania odpowiednich wyborów czy decyzji”.

Stąd rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa może uwzględniać następujące cele szczegółowe:

- „sprawne komunikowanie się w języku polskim;
- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki;
- rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- praca w zespole i społeczna aktywność;
- aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju”.

METODY PRACY:

- ćwiczenia interaktywne
- mini-wykład online
- ćwiczenie integracyjne
- case study – studium przypadku
- burza mózgów online
- współpraca online w parach
- lista pytań – checklista
- wirtualna mapa mentalna Coggle

- prezentacja multimedialna MS PowerPoint
- praca na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- ewaluacja online
- sesja pytań i odpowiedzi na chacie

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop z dostępem do internetu
- kamera, mikrofon, głośniki, słuchawki
- urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero)
- program do zdalnej edukacji, na przykład Google Classroom
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Learnig Apps, Trello, Canva, Coggle, Jamboard, Wordwall, YouTube

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut / dwie jednostki lekcyjne

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Osoba ucząca rozpoczyna zajęcia od powitania wszystkich osób w wirtualnej klasie. Następnie krótko objaśnia temat, cele zajęć oraz plan lekcji. Zostaje sprawdzona obecność. W tym miejscu osoby uczące się mogą zgłaszać swoje potrzeby związane z uczestnictwem w zajęciach.

Część 2. W początkowej fazie lekcji osoba ucząca proponuje swoim podopiecznym ćwiczenie integracyjne „Wirtualne koło fortuny”. Integracja zespołu pomoże w budowaniu pozytywnej atmosfery na zajęciach oraz wzmocni poczucie bezpieczeństwa w grupie. Dbanie o utrzymanie pozytywnych relacji jest szczególnie ważne w okresie zdalnej/hybrydowej edukacji, która wyklucza osoby uczące się z bezpośrednich kontaktów interpersonalnych i zmusza na domową izolację.

Osoby uczące się tworzą trzyosobowe grupy. Każda osoba w grupie może raz zakręcić kołem fortuny online. Praca odbywa się zdalnie z wykorzystaniem narzędzia [Wordwall](https://wordwall.net/pl) (serwis: <https://wordwall.net/pl>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Instrukcja: odczytaj wartość pola, na którym zatrzymał się wskaźnik gry. Emocje zapisane na kole to: radość, zaskoczenie, oczekiwanie, wstręt, zaufanie, smutek, złość, strach, zainteresowanie, wstyd, pogarda, poczucie winy. Następnie w kilku zdaniach opisz swoje doświadczenia związane z wylosowanym uczuciem.

Dalej powiedz zdanie, które może pomóc w sytuacji opanowania odczuwanej emocji. Potem wybierzcie jedno z opisanych doświadczeń i spróbujcie je odtworzyć. Jeśli była to sytuacja trudna, jakiś problem do rozwiązania, spór, konflikt, wyznaczcie jedną osobę, która będzie pomagała osiągnąć porozumienie pomiędzy spierającymi się osobami.

Celem ćwiczenia jest rozwijanie umiejętności nazywania emocji, opisywania ich słowami oraz łączenia przeżyć z konkretnymi doświadczeniami. Zadanie pobudza refleksję związaną z emocjonalnym doświadczaniem świata. Osoby biorące udział w ćwiczeniu pracują nad kształtowaniem empatycznej postawy.

Część 3. Po krótkim omówieniu ćwiczenia integracyjnego osoba prowadząca zajęcia udziela ustnej konstruktywnej informacji zwrotnej. Następnie uczniowie i uczennice wykonują kolejne przewidziane w tej części lekcji zadanie. Tym razem jest to ćwiczenie interaktywne typu zadanie z lukami „[Koncepcja konfliktu jako wartości](https://learningapps.org/display?v=pcsofh07522)” (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/display?v=pcsofh07522>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Część 4. Uczniowie i uczennice wysłuchują tekstu Aleksandra Fredry „Koguty” w muzycznej interpretacji [Aleksandra Berkowicza](#) i Orkiestry Filharmonii Podkarpackiej im. Artura Malawskiego w Rzeszowie. (interpretacja w serwisie: <https://www.youtube.com/watch?v=crtshrXj6kU>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Osoba ucząca udostępnia nagranie na platformie do zdalnej edukacji. Przekazuje także link do filmu, aby uczniowie i uczennice mogli wrócić do niego także po zajęciach. Osoby uczące się mają także dostęp do pisemnej wersji wiersza Fredry „Koguty”. (dostępny w serwisie: https://poezja.org/wz/Fredro_Aleksander/3994/Koguty), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Część 5. W tym miejscu osoby uczące się przystępują do pracy z tekstem, który stanowi swoiste studium przypadku. Osoby uczące się współpracują online w parach z wykorzystaniem karty pracy „[Pytania rozwojowe](#)” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/83134000>), dostępny online [dostęp: 11.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Instrukcja: zbuduj krótką ustną lub pisemną wypowiedź na temat wysłuchanego i/lub odczytanego utworu. W tym celu możesz skorzystać z gotowej listy pytań tak zwanej checklisty. Przedyskutuj odpowiedzi na kilka pytań rozwojowych z kolegą/koleżanką. Jeśli coś w tej historii jest dla Ciebie niezrozumiałe wówczas poproś o wyjaśnienie nauczyciela/nauczycielkę/osobę nauczającą.

Ćwiczenie, dzięki metaforycznemu charakterowi bajki, ma na celu wprowadzenie uczniów w tematykę cyklu zajęć poświęconych rozwiązywaniu konfliktów oraz rozwiązywaniu problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych.

Po wykonaniu ćwiczenia następuje ocena koleżeńska w formie ustnej przekazywana sobie w parach przez osoby uczące się. Konstruktywna informacja zwrotna w formie ustnej przekazywana jest również współpracującym parom przez nauczyciela/nauczycielkę osobę uczącą na bieżąco podczas podejmowanych aktywności na zajęciach.

Część 6. Osoba ucząca prosi wszystkich, aby włączyli się do kolejnej aktywności zaplanowanej w toku zajęć. Na podstawie informacji uzyskanych w wyniku pracy z tekstem osoby uczące się mają zdefiniować, czym jest konflikt.

Dokonując syntezy najistotniejszych treści z zakresu rozwiązywania problemów, konfliktów, trudnych sytuacji uczniowie i uczennice wykonują krótkie ćwiczenie w formie mapy mentalnej z wykorzystaniem narzędzia [Coggle](https://coggle.it/). (serwis: <https://coggle.it/>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Instrukcja: w edytorze graficznym do tworzenia map mentalnych Coggle stwórz projekt notatki, w której dokonasz wyjaśnienia pojęcia „konflikt”. Odpowiedz na pytanie: „Co to jest konflikt?”. Pamiętaj, aby podczas współtworzenia mapy Coggle odnieść się do zdobytych doświadczeń podczas pracy z tekstem.

Podziel się swoimi spostrzeżeniami z innymi uczniami i uczennicami. Wyraź swoje zdanie. Uzasadnij je w jasnym i krótkim komunikacie. Powiedz o swoich odczuciach, odnieś się z szacunkiem i kulturą do odczuć i spostrzeżeń innych osób.

Część 7. Osoba ucząca zaprasza młodzież do współpracy online w mniejszych zespołach. Powstają trzy grupy: przypisanie do danego zespołu uwzględnia pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.

Instrukcja: każda z waszych grup otrzymuje do wykonania jedno zadanie, które tematycznie powiązane jest problematyką rozwiązywania konfliktów. Waszym zadaniem jest określić trzy obszary: przyczyny konfliktów, style rozwiązywania konfliktów oraz metody rozwiązywania konfliktów.

Punktem odniesienia jest dla was wiedza i umiejętności uzyskane podczas wcześniejszych aktywności na zajęciach. W pracy możecie odwoływać się do ustaleń poczynionych podczas pracy z tekstem Aleksandra Fredry oraz w trakcie definiowania konfliktu.

Osoby zainteresowane mogą również skorzystać z materiału w pliku pdf: [„Metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych w szkole”](https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/wp-content/uploads/2015/09/metody-rozwiazywania_all.pdf) (plik w serwisie: https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/wp-content/uploads/2015/09/metody-rozwiazywania_all.pdf), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

W trakcie wykonania zadania osoba ucząca udziela konstruktywnej informacji zwrotnej osobom uczącym się na bieżąco podczas podejmowanych aktywności na zajęciach za pośrednictwem wideochata/chata.

Celem ćwiczenia jest wspólne wypracowanie określonych kwestii i zaprezentowanie ich na forum klasy na cyfrowej tablicy interaktywnej [Jamboard](https://jamboard.google.com/). (serwis: <https://jamboard.google.com/>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. W efekcie uczniowie pogłębiają swoją wiedzę z zakresu zarządzania konfliktem.

Część 8. Osoba ucząca przedstawia mini-wykład nt. konfliktu. Celem tej części jest udzielenie odpowiedzi na kluczowe pytanie: „Jak rozwiązywać konflikty?” z odniesieniem do prezentacji multimedialnej z wykorzystaniem programu MS PowerPoint (prezentacja w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/48870200>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Prezentacja multimedialna”. Prezentacja jest dostępna dla uczniów na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Po prezentacji następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi na chacie. Celem tej części zajęć jest uściślenie wiedzy z zakresu zarządzania konfliktem. Dzięki temu osoby uczące się potrafią: wyjaśnić, czym jest konflikt, wymienić pięć stylów rozwiązywania konfliktów, określić cztery etapy procesu pracy nad rozwiązaniem konfliktu oraz powiedzieć, czym jest współpraca. Osobie uczącej zależy na rozbudzeniu ciekawości poznawczej uczniów i uczennic oraz rozwijaniu pozytywnej motywacji do uczenia się.

Część 9. Osoby uczące się zostają włączone do interaktywnej burzy mózgów. Jej celem jest wypracowanie rozwiązania stanowiącego odpowiedź na postawione przez nauczyciela/nauczycielkę pytanie problemowe: „Jakie możliwości daje konflikt?”. Wszystkie propozycje odpowiedzi, pomysły, rozwiązania, argumenty zostają zapisane na cyfrowej tablicy interaktywnej Jamboard. (serwis: <https://jamboard.google.com/>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Po zebraniu pomysłów następuje ich weryfikacja i wybór kilku najważniejszych. W efekcie osoby uczące się doświadczenia analizy problemu z różnych punktów widzenia. Mają możliwość dostrzeżenia konfliktu nie tylko w perspektywie siły destrukcyjnej, ale także w perspektywie pozytywnego procesu prowadzącego do rozwoju. Kształtują aktywną postawę brania odpowiedzialności za własne wybory oraz postrzegania własnej osoby przez pryzmat skuteczności podejmowanych przez siebie działań.

Część 10. Podsumowaniem lekcji jest ćwiczenie interaktywne typu wisielec „Rozwiązywanie konfliktów” (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/display?v=pnspr347t22>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Instrukcja: odkryj litery, które tworzą słowa-klucze dla tematyki związanej z rozwiązywaniem konfliktów. W efekcie uczniowie dokonują powtórzeń i usystematyzowania omówionych podczas lekcji zagadnień. Najważniejsze informacje zostają ujęte w formie notatki składającej się z kluczowych słów związanych z problematyką konfliktu.

Część 11. Nauczyciel/nauczycielka prosi osoby uczące się o dokonanie ewaluacji zajęć. Młodzież udziela krótkiej informacji zwrotnej na temat ich możliwości uczenia się podczas lekcji. Instrukcja: podziel się z innymi osobami w klasie swoimi przemyśleniami związanymi z procesem nabywania i doskonalenia nowych umiejętności na zajęciach. Odpowiedzi na pytania otwarte zapisz na cyfrowej tablicy interaktywnej [Jamboard](https://jamboard.google.com/). (serwis: <https://jamboard.google.com/>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Propozycja pytań do wyboru uwzględnia zróżnicowane potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

- Co ciekawego zobaczyłem/zobaczyłam na zajęciach?
- Które z usłyszanych informacji najbardziej mnie zainteresowały?
- Jakie aktywności podczas lekcji angażowały mnie do działania?
- W jaki sposób można uatrakcyjnić jeszcze bardziej zajęcia?
- Czego najbardziej brakowało mi podczas lekcji?

W przypadku trudności w wykonaniu tego zadania możesz dokonać ewaluacji wybierając alternatywne rozwiązanie. Przygotuj ustną informację zwrotną i przekaz ją osobie nauczającej za pośrednictwem wideochata. Możesz również wysłać pisemną informację zwrotną za pośrednictwem wiadomości chat.

Część 12. Osoby uczące się otrzymują ćwiczenia rozwojowe do wykonania po lekcji. Propozycja dwóch zadań domowych do wyboru uwzględnia zróżnicowane potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Zadanie nr 1. Instrukcja: opisz konflikt, którego ostatnio byłeś świadkiem lub w nim uczestniczyłeś. Uwzględnij dwa punkty widzenia jednej i drugiej strony sporu. Wejdź w rolę bezstronnego rozjemcy. Spróbuj pomóc zwaśnionym osobom w znalezieniu konstruktywnego rozwiązania trudnej sytuacji, w której funkcjonują.

W przypadku trudności poproś o pomoc bliskich. Zaproponuj odegranie scenki. Możesz ją nagrać i w oparciu o zapis audio i/lub video dokonać analizy sytuacji konfliktowej. Jeśli pojawią się wątpliwości dotyczące zadania wówczas skorzystaj z pomocy nauczyciela/nauczycielki w ramach indywidualnych konsultacji online w wyznaczonym terminie.

Zadanie nr 2. Instrukcja: przygotuj infografikę do wirtualnej gazetki szkolnej na temat wartości płynących z konfliktów dla szkolnej społeczności. Masz do dyspozycji dowolny program do edycji grafiki online, np. [Piktochart](#) lub [VistaCreate](#).

(serwisy: <https://piktochart.com/>, <https://create.vista.com/pl/>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Wykorzystaj gotowe szablony dostępne w programie lub stwórz od podstaw własny projekt. W przypadku trudności możesz zawsze liczyć na pomoc nauczyciela/nauczycielki w ramach indywidualnych konsultacji online w wyznaczonym terminie.

EWALUACJA ZAJĘĆ

- konstruktywna informacja zwrotna w formie ustnej przekazywana przez nauczyciela/nauczycielkę osobom uczącym się na bieżąco podczas podejmowanych aktywności na zajęciach za pośrednictwem wideochata/chata
- ocena koleżeńska w formie ustnej przekazywana sobie w parach przez osoby uczące się po wykonaniu określonego zadania
- pisemny komentarz udzielany na zakończenie lekcji dotyczący jakości procesu uczenia się na zajęciach w formie odpowiedzi na proponowane pytania otwarte

BIBLIOGRAFIA

1. Cedro A., (2017), *Kłótnia na zgodę: jak się spierać, żeby się zrozumieć*, Kielce: Wydawnictwo Charaktery.
2. Chelpa S., Witkowski W., (2004), *Psychologia konfliktów*, Wrocław: Wydawnictwo Moderator.
3. Ciechomski M., (2008), *Człowiek człowiekowi człowiekiem... czyli sprawiedliwość naprawcza w szkole*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 4, s. 5-10.
4. Duda A. K., (2019), *Materiały dla uczniów - kandydatów na mediatorów rówieśniczych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
5. Koch J., (2004), *O mediacjach i treningu mediacyjnym*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, nr 435.
6. Kordziński J., (2007), *Mediacja zamiast izolacji*, „Dyrektor Szkoły”, nr 12, s. 13-15.
7. Lewicka-Zelent A., Trojanowska E., (2014), *Szkolny warsztat mediacyjny a przemoc*, „Niebieska Linia”, nr 1/90, s. 27-29.
8. Musialska K., (2010), *Mediacja w komunikacji szkolnej*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 9, s. 6.
9. Polak K., (2008), *Mediacja jako szansa rozwiązania konfliktów szkolnych*, „Wychowanie na Co Dzień”, nr 4-5 (175-176), s. 30-35.
10. Prusakowski S., (2007), *Pożytki płynące z... konfliktów*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 121-130.
11. Prusakowski S., Bałutowski D., (2007), *Mediacje – szansa dla szkoły*, „Psychologia w Szkole”, nr 3, s. 105–114.
12. Schmidt F., Treidman A., Marvel J., (2010), *Uczeń jako mediator*, Gdynia: Centrum Kształcenia Liderów i Wychowawców im. Pedro Arrupe.
13. Skrzypek M., (2013), *Konflikt jako dobro wspólne*, „Rzeczpospolita”, z dn. 22 X 2013.
14. Teliszewska A., (2013), *Konflikt asertywnie zażegnany*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 51-56.
15. Urbańska M., (2018), *Mediacje rówieśnicze: edukacja w kierunku pokojowego rozwiązywania konfliktów uczniowskich*, „Edukacja - Technika – Informatyka”, nr 1(23), s. 286-290.
16. Winnikow D., (2013), *Jak się kłócić?*, „Coaching”, nr 3, s. 79-83.

NETOGRAFIA

1. [Badanie „Edukacja zdalna w czasie pandemii](https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/), artykuł w serwisie: <https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
2. [Jak się kłócić? Sześć pytań, które skłaniają do refleksji, gdy jesteś w emocjach](https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic), artykuł w serwisie: <https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
3. [Konflikty między dziećmi w szkole a rola nauczyciela](https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela), artykuł w serwisie: <https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
4. [Metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych w szkole](https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl), artykuł w serwisie: <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
5. [Mediacje rówieśnicze jako forma rozwiązywania konfliktów w szkole i przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym uczniów](http://www.ore.edu.pl), artykuł w serwisie: www.ore.edu.pl, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
6. [Mediacje rówieśnicze](https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesnicze/), artykuł w serwisie: <https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesnicze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
7. [Mediacje lekiem na konflikty uczniowskie - ale szkoły się ich boją, albo nie znają](https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html), artykuł w serwisie: <https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
8. [Różne oblicza konfliktu w szkole](https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole), artykuł w serwisie: <https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
9. [Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych](http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolnej_w_szkolach_0.pdf), artykuł w serwisie: http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolnej_w_szkolach_0.pdf, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
10. [W nauczaniu zdalnym jest ważne przede wszystkim jak, a nie gdzie](https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedewszystkim-jak-a-nie-gdzie/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedewszystkim-jak-a-nie-gdzie/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
11. [Zdalne lekcje](https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje), artykuł w serwisie: <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 Ćwiczenie interaktywne 1

„Koncepcja konfliktu jako wartości”. Instrukcja: uzupełnij luki w tekście wyrazami: konflikt, emocje, gniewem, strachem, unikamy, szansę, zagrożenie, możliwości, destrukcyjnych, unikać, konstruktywne, szanować. Powodzenia! Zadanie z lukami [„Koncepcja konfliktu jako wartości”](#) (dostępne w serwisie:

<https://learningapps.org/display?v=pcsofh07522>), dostępny online [dostęp:

23.02.2022].

„W języku chińskim słowo zapisuje się za pomocą dwóch symboli – jeden znaczy , a drugi – . To doskonale odzwierciedla naturę konfliktu i nasz wpływ na jego przebieg. Z jednej strony konflikt może doprowadzić do skutków, gdy będziemy go , dusić w sobie , bać się konfrontacji lub krzywdzić inne osoby. Z drugiej może być szansą na rozwiązania i lepsze poznanie drugiego człowieka, jeśli będziemy przeciwnika, a także panować nad i . Konflikty to naturalna część życia. Nawet jeśli ich , nie wyeliminujemy ich. To rodzaj komunikacji, który służy wymianie poglądów, przekonań, emocji i potrzeb. Konfliktem da się zarządzać – trzeba tylko go postrzegać jako .

Źródło: Winnikow D., (2013), *Jak się kłócić?*, „Coaching”, nr 3, s. 79-80.

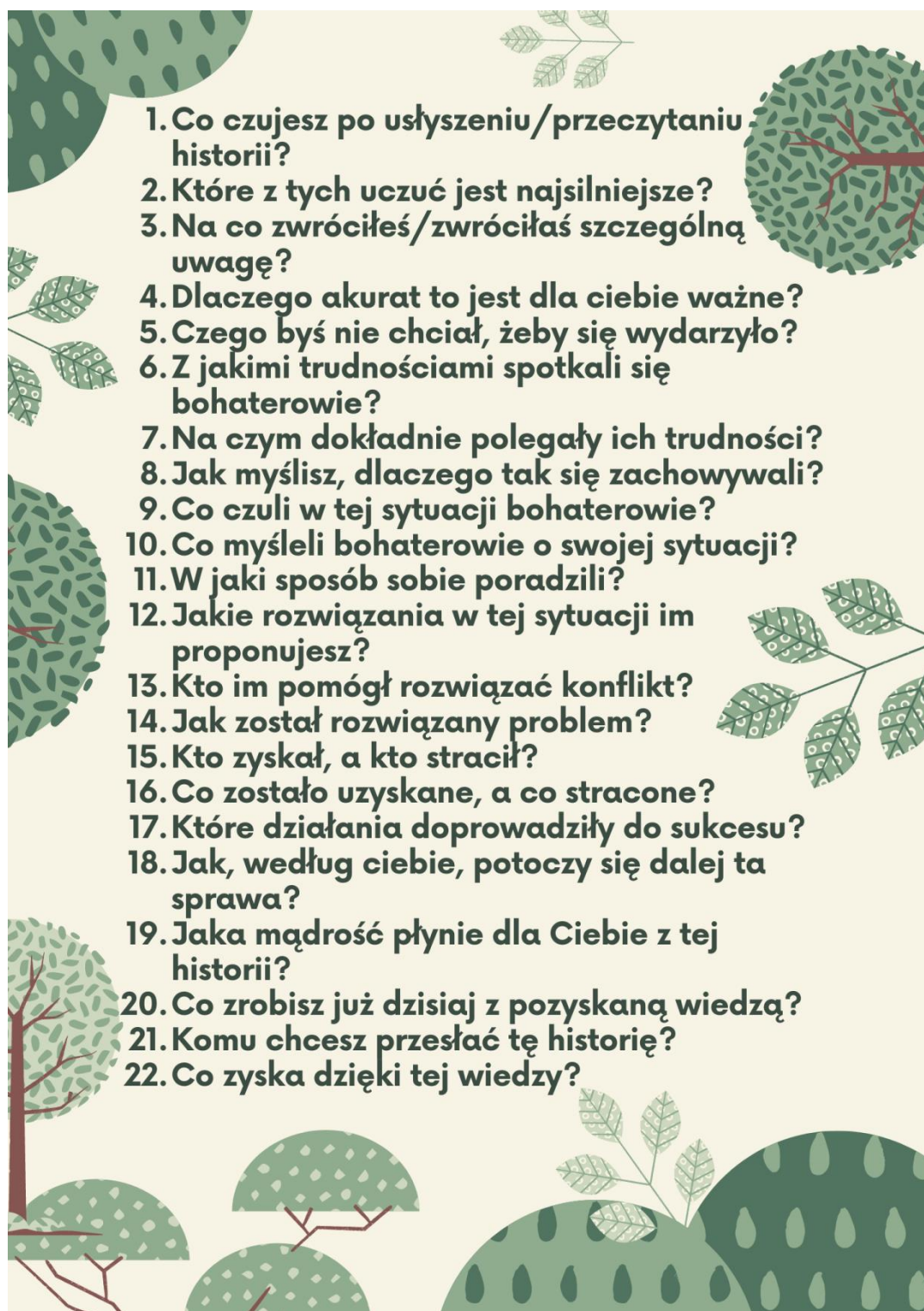
Załącznik 2 Tekst 1

Aleksander Fredro „Koguty”

„Na dzie-dziń-cu przy kur-ni-ku
Krzyk-nął ko-gut - ku-ku-ry-ku!
Ku-ku-ry-ku! - krzyk-nął dru-gi,
I da-lej w czu-by!
Biją skrzy-dła jak kań-czu-gi,
Dzió-bią dzio-by,
Dra-pa-zu-ry
Aż do skó-ry.
Już krew ka-pie, pie-rze leci -
Z kwocz-ką uszedł ry-wal trze-ci.
A wtem in-dor dmuch-nął: - Hola! -
Sta-ła się jego woła.
- O co idzie, o co cho-dzi?
In-dor was po-go-dzi. -
Na to oba, każ-dy so-bie:
- Prze-drzeź-niał się mej oso-bie.
- Moi pa-no-wie -
In-dor po-wie -
Nie-po-trzeb-nie się czu-bi-ło,
Prze-drzeź-nia-nia tu nie było;
Oba-dwa z jed-nej za-pia-li-ście nuty,
Bo-ście oba-dwa ko-gu-ty. -
Kie-dy głup-stwo je-den po-wie,
Głup-stwo dru-gi mu od-po-wie;
Po-tem pła-cą ży-ciem, zdro-wiem.
Co rzec na to? Wiem - nie po-wiem”.

Źródło: [Poezja.org](https://poezja.org) (dostępny w serwisie:

https://poezja.org/wz/Fredro_Aleksander/3994/Koguty), dostępny online [dostęp:
23.02.2022].

Karta pracy: Pytania rozwojowe. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

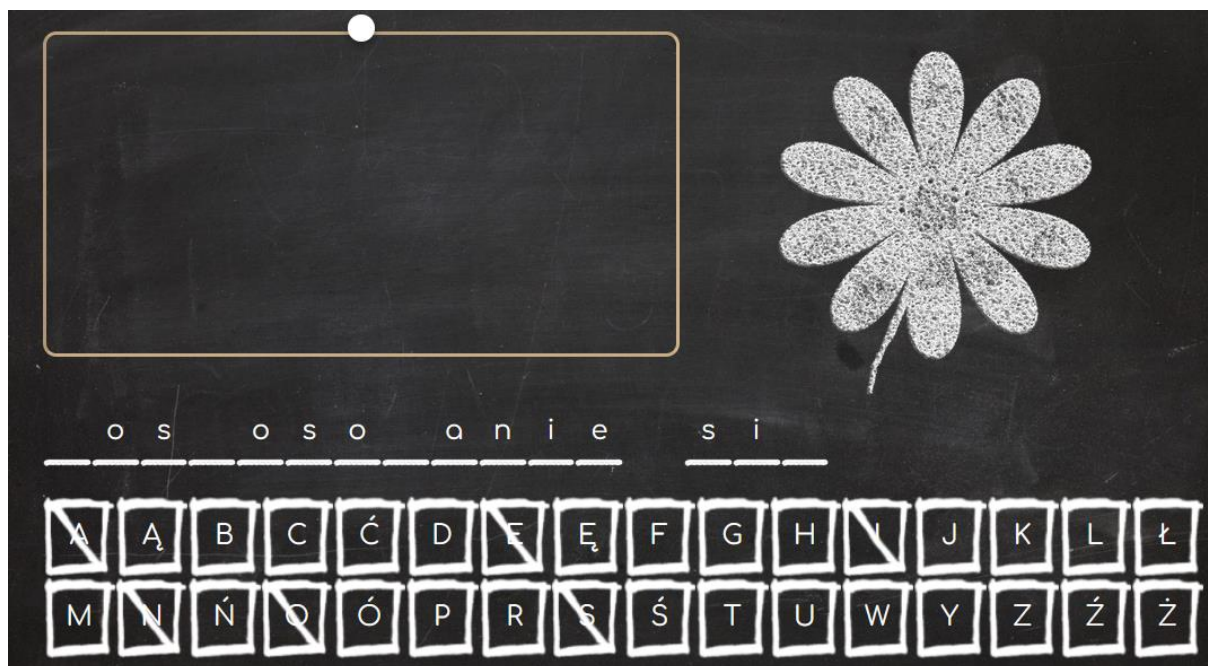
Załącznik 4 Ćwiczenie interaktywne 2

„Rozwiązywanie konfliktów”. Instrukcja: odkryj litery, które tworzą słowa-klucze dla tematyki związanej z rozwiązywaniem konfliktów. Powodzenia! Wisielec

„[Rozwiązywanie konfliktów](#)” (dostępne w serwisie:

<https://learningapps.org/display?v=pnspr347t22>), dostępny online [dostęp:

23.02.2022].

Źródło: opracowanie własne.

SCENARIUSZ 2 (z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klas IV-VIII / II ETAP EDUKACYJNY
PROWADZONYCH PRZEZ wychowawcę, pedagoga, osobę mediatora szkolnego, psychologa, doradcę zawodowego, innego nauczyciela

TEMAT: Jak rozwiązywać konflikty z wykorzystaniem technik mediacyjnych?

Rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- „wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele);
- formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób;
- rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
- zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy;
- ukierunkowanie ucznia ku wartościom”.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z zapisami „Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej”: „działalność wychowawcza szkoły należy do podstawowych celów polityki oświatowej państwa. Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem rodziny i szkoły, która w swojej działalności musi uwzględniać wolę rodziców, ale także i

państwa, do którego obowiązków należy stwarzanie właściwych warunków wychowania. Zadaniem szkoły jest ukierunkowanie procesu wychowawczego na wartości, które wyznaczają cele wychowania i kryteria jego oceny”.

Uwzględniając w niniejszym scenariuszu cyklu zajęć wychowawczych powyższy zapis treści nauczania – wymagania szczegółowe dla realizowanej tematyki z zakresu rozwiązywania problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych określone zostały w oparciu o:

- szkolny zestaw programów nauczania;
- program wychowawczo-profilaktyczny szkoły.

W cytowanym dokumencie czytamy dalej, że „wychowanie ukierunkowane na wartości zakłada przede wszystkim podmiotowe traktowanie ucznia, a wartości skłaniają człowieka do podejmowania odpowiednich wyborów czy decyzji”.

Stąd rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa może uwzględniać następujące cele szczegółowe:

- „sprawne komunikowanie się w języku polskim;
- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki;
- rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- praca w zespole i społeczna aktywność;
- aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju”.

METODY PRACY:

- ćwiczenia interaktywne
- mini-wykład online
- ćwiczenie integracyjne
- case study – studium przypadku
- burza mózgów online
- współpraca online w parach
- lista pytań – checklista
- wirtualna mapa mentalna Coggle

- prezentacja multimedialna MS PowerPoint
- praca na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- ewaluacja online
- sesja pytań i odpowiedzi na chacie
- cyfrowa tablica interaktywna Trello, Jamboard
- chmura wyrazowa WordArt

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop z dostępem do internetu
- kamera, mikrofon, głośniki, słuchawki
- urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero)
- program do zdalnej edukacji, na przykład Google Classroom
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Learnig Apps, Trello, Coggle, Jamboard, YouTube, WordArt

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut / dwie jednostki lekcyjne

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Osoba ucząca rozpoczyna zajęcia od powitania wszystkich osób w wirtualnej klasie. Następnie krótko objaśnia temat, cele zajęć oraz plan lekcji. Zostaje sprawdzona obecność. W tym miejscu osoby uczące się mogą zgłaszać swoje potrzeby związane z uczestnictwem w zajęciach.

Część 2. W początkowej fazie lekcji osoba ucząca proponuje swoim podopiecznym ćwiczenie integracyjne „Cyfrowy balonik złości”. Integracja zespołu pomoże w budowaniu pozytywnej atmosfery na zajęciach oraz wzmocni poczucie bezpieczeństwa w grupie. Dbanie o utrzymanie pozytywnych relacji jest szczególnie ważne w okresie zdalnej/hybrydowej edukacji, która wyklucza osoby uczące się z bezpośrednich kontaktów interpersonalnych i zmusza na domową izolację.

Osoby uczące się tworzą trzyosobowe grupy. Każda osoba w zespole może wymienić maksymalnie pięć wyrażeń określających to, co wywołuje u niej/u niego złość. Wyrazy zostają wpisane do wspólnie tworzonej wirtualnej chmury wyrazowej w kształcie balonika. Praca odbywa się zdalnie z wykorzystaniem kreatora [WordArt](#) (serwis: <https://wordart.com/>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Instrukcja: stwórzcie chmurę wyrazową w kształcie balonika, w której zamkniecie wszystko to, co was najbardziej złości. Maksymalnie może być piętnaście pozycji w grupie. Porozmawiajcie w grupie o waszych emocjach, być może istnieją rzeczy, sytuacje, zachowania, na które reagujecie podobnie. Wówczas nie dublujcie pojęć. Następnie ułóżcie zdanie, które w waszym przekonaniu może pomóc wam w opanowaniu odczuwanej złości w określonej sytuacji. [„Cyfrowy balonik złości”](#) (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/69704700>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy” dostępny na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Potem przygotujcie scenkę na podstawie wybranego doświadczenia z balonika. Przykłady: Kubę złości, gdy jego młodszy brat przeszkadza mu w odrabianiu lekcji, Ania czuje złość, gdy jej starsza siostra odmawia pożyczania bluzki, Jasiu gniewa się, gdy jego kolega z klasy zabiera mu przybory szkolne, Kasię złości brzydka pogoda, bo wtedy mama zabrania jej wyjść na plac zabaw z koleżankami. Zastanówcie się, w jaki sposób poradzić sobie z uczuciem złości i rozwiązać opisane problemy, tak aby każdy był zadowolony. Możecie wyznaczyć jedno z was, w celu pomagania w osiągnięciu porozumienia pomiędzy spierającymi się osobami.

Celem ćwiczenia jest rozwijanie umiejętności nazywania emocji, opisywania ich słowami oraz łączenia przeżyć z konkretnymi doświadczeniami. Zadanie pobudza refleksję związaną z emocjonalnym doświadczaniem świata. Osoby biorące udział w ćwiczeniu pracują nad kształtowaniem empatycznej postawy. Uświadamiają sobie przy tym, że odczuwanie złości jest naturalnym stanem, którego nie powinni tłumaczyć ani lekceważyć. Nie ma uczuć złych ani dobrych, chodzi przede wszystkim o nabycie umiejętności panowania nad emocjami. Tak, aby uczucia nie przejmowały kontroli nad osobą. Uczniowie i uczennice uczą się wpływać na swoje reakcje, które powoduje złość.

Część 3. Po krótkim omówieniu ćwiczenia integracyjnego osoba prowadząca zajęcia udziela ustnej konstruktywnej informacji zwrotnej. Następnie uczniowie i uczennice wykonują kolejne przewidziane w tej części lekcji zadanie. Tym razem jest to ćwiczenie interaktywne typu zadanie z lukami „[Procedura mediacji](#)” (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/display?v=p520htpi322>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Część 4. Uczniowie i uczennice zapoznają się z dwoma filmami dostępnymi w serwisie YouTube: „[Mediacje w szkole](#)”, „[Można inaczej - mediacje w szkole](#)”. (filmy w serwisie: <https://www.youtube.com/watch?v=jzXTfwGkM7g> oraz <https://www.youtube.com/watch?v=ABY9UoOG0hY>), dostępne online [dostęp: 23.02.2022].

Nauczyciel/nauczycielka udostępnia nagrania na platformie do zdalnej edukacji. Przekazuje także linki do filmów, aby uczniowie i uczennice mogli wrócić do nich także po zajęciach.

Część 5. W tym miejscu osoby uczące się przystępują do pracy z metaforą filmową, która stanowi swoiste studium przypadku. Osoby uczące się współpracują online w parach z wykorzystaniem karty pracy „[Studium przypadku - checklista](#)” w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/87254700>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Instrukcja: zbuduj krótką ustną lub pisemną wypowiedź na temat prezentowanego filmu. Do wyboru masz dwa nagrania wideo w serwisie YouTube. W tym celu możesz skorzystać z gotowej listy pytań tak zwanej checklisty. Przedyskutuj odpowiedzi na kilka pytań rozwojowych z kolegą/koleżanką. Jeśli coś w tym zadaniu jest dla Ciebie niezrozumiałe wówczas poproś o wyjaśnienie osobę nauczającą.

Ćwiczenie, dzięki praktycznemu charakterowi materiałów dydaktycznych, ma na celu pogłębienie umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów oraz rozwiązywania problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych.

Po wykonaniu zadania następuje ocena koleżeńska w formie ustnej przekazywana sobie w parach przez osoby uczące się. Konstruktywna informacja zwrotna w formie ustnej przekazywana jest również współpracującym parom przez nauczyciela/nauczycielkę osobę uczącą na bieżąco podczas podejmowanych aktywności na zajęciach.

Część 6. Osoba ucząca prosi wszystkich, aby włączyli się do kolejnej aktywności zaplanowanej w toku zajęć. Na podstawie informacji uzyskanych w wyniku pracy z filmem osoby uczące się mają zdefiniować, czym jest mediacja rówieśnicza. Dokonując syntezy najistotniejszych treści z zakresu rozwiązywania problemów, konfliktów, trudnych sytuacji z wykorzystaniem technik mediacyjnych uczniowie i uczennice wykonują krótkie ćwiczenie w formie mapy mentalnej z wykorzystaniem narzędzia [Coggle](https://coggle.it/). (serwis: <https://coggle.it/>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Instrukcja: w edytorze graficznym do tworzenia map mentalnych Coggle stwórz projekt notatki, w której dokonasz wyjaśnienia pojęcia „mediacje rówieśnicze”. Odpowiedz na pytanie: „Na czym polega mediacja rówieśnicza?”. Pamiętaj, aby podczas współtworzenia mapy Coggle odnieść się do zdobytych doświadczeń podczas pracy z filmem.

Podziel się swoimi spostrzeżeniami z innymi uczniami i uczennicami. Wyraż swoje zdanie. Uzasadnij je w jasnym i krótkim komunikacie. Powiedz o swoich odczuciach, odnieś się z szacunkiem i kulturą do odczuć i spostrzeżeń innych osób.

Część 7. Osoba ucząca zaprasza młodzież do współpracy online w mniejszych zespołach. Powstają trzy grupy: przypisanie do danego zespołu uwzględnia pracę z osobami ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi.

Instrukcja: każda z waszych grup otrzymuje do wykonania jedno zadanie, które tematycznie powiązane jest z problematyką mediacji rówieśniczych. Waszym zadaniem jest określić trzy obszary: elementy mediacji, etapy w postępowaniu mediacyjnym oraz pytania otwarte w mediacji.

Punktem odniesienia jest dla was wiedza i umiejętności uzyskane podczas wcześniejszych aktywności na zajęciach. W pracy możecie odwoływać się do ustaleń

poczynionych w trakcie ćwiczeń z dwoma filmami „Mediacje w szkole”, „Można inaczej - mediacje w szkole” oraz na etapie definiowania pojęcia mediacji.

Osoby zainteresowane mogą również skorzystać z materiału: [Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych](#), artykuł w serwisie:

http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolnej_w_szkolach_0.pdf , dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

W trakcie wykonania zadania osoba ucząca udziela konstruktywnej informacji zwrotnej osobom uczącym się na bieżąco podczas podejmowanych aktywności na zajęciach za pośrednictwem wideochata/chata.

Celem ćwiczenia jest wspólne wypracowanie określonych kwestii i zaprezentowanie ich na forum klasy na cyfrowej tablicy interaktywnej [Trello](#) (serwis: <https://trello.com/pl>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. W efekcie uczniowie pogłębiają swoją wiedzę z zakresu rozwiązywania konfliktów z wykorzystaniem technik mediacyjnych.

Część 8. Osoby uczące się zostają włączone do interaktywnej burzy mózgów. Jej celem jest wypracowanie rozwiązania stanowiącego odpowiedź na postawione przez nauczyciela/nauczycielkę pytanie problemowe: „Jakie standardy obowiązują w mediacji?”. Wszystkie propozycje odpowiedzi, pomysły, reguły, normy zostają zapisane na cyfrowej tablicy interaktywnej [Jamboard](#). (serwis: <https://jamboard.google.com/>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Po zebraniu pomysłów następuje ich weryfikacja i wybór kilku najważniejszych zasad. W efekcie osoby uczące się doświadczają analizy problemu z różnych punktów widzenia. Mają możliwość dostrzeżenia mediacji jako procesu, w którym obowiązują pewne ściśle ustalone normy gwarantujące jej rzetelny i bezpieczny przebieg. Osoby uczestniczące w dyskusji aktywnie współpracują w zespole, dyskutują, argumentują, wysłuchują zdania innych osób, oceniają i weryfikują trafność i zasadność pomysłów.

Część 9. Osoba ucząca przedstawia mini-wykład nt. mediacji. Celem tej części jest udzielenie odpowiedzi na kluczowe pytanie: [„Jak rozwiązywać konflikty z wykorzystaniem technik mediacyjnych?”](#) z odniesieniem do prezentacji multimedialnej z wykorzystaniem programu MS PowerPoint (prezentacja w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/37129300>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Prezentacja multimedialna”. Prezentacja jest dostępna dla uczniów na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Po prezentacji następuje krótka sesja pytań i odpowiedzi na chacie. Celem tej części zajęć jest uściślenie wiedzy z zakresu mediacji rówieśniczych. Dzięki temu osoby uczące się potrafią: wyjaśnić, czym jest mediacja, wymienić etapy mediacji, określić zasady obowiązujące podczas mediacji. Osobie uczącej zależy na rozbudzeniu ciekawości poznawczej uczniów i uczennic oraz rozwijaniu pozytywnej motywacji do uczenia się.

Część 10. Podsumowaniem lekcji jest ćwiczenie interaktywne typu wykreślanka wyrazowa „[Mediacje w szkole](#)” (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/display?v=ppfhvktnk22>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Instrukcja: znajdź wśród liter dwanaście wyrazów. Szukaj w pionie oraz w poziomie. Wyrazy do odszukania to: mediacje, mediator, neutralność, konflikt, ugoda, porozumienie, rozwiązanie, bezstronny, dobrowolny, poufne, postępowanie, standardy.

W efekcie uczniowie dokonują powtórzeń i usystematyzowania omówionych podczas lekcji zagadnień. Najważniejsze informacje zostają ujęte w formie notatki składającej się z kluczowych słów związanych z problematyką mediacji rówieśniczych.

Część 11. Nauczyciel/nauczycielka prosi osoby uczące się o dokonanie ewaluacji zajęć. Młodzież udziela krótkiej informacji zwrotnej na temat możliwości uczenia się podczas lekcji. Instrukcja: podziel się z innymi osobami w klasie swoimi przemyśleniami związanymi z procesem nabywania i doskonalenia nowych umiejętności na zajęciach. Odpowiedzi na pytania otwarte zapisz na cyfrowej tablicy interaktywnej [Jamboard](#). (serwis: <https://jamboard.google.com/>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Propozycja pytań do wyboru uwzględnia zróżnicowane potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

- Jaka atmosfera panowała na lekcji?
- Czy czułeś/czułaś się w klasie bezpiecznie?
- Które ćwiczenia podobały Ci się najbardziej?
- Które ćwiczenia nie podobały Ci się?
- Czy zadania były dostosowane do Twoich możliwości?
- Czego brakowało podczas lekcji?
- Czego było za dużo na lekcji?
- Co byś zmienił w lekcji?

W przypadku trudności w wykonaniu tego zadania możesz dokonać ewaluacji wybierając alternatywne rozwiązanie. Przygotuj ustną informację zwrotną i przekaż ją osobie nauczającej za pośrednictwem wideochata. Możesz również wysłać pisemną informację zwrotną za pośrednictwem wiadomości chat.

Część 12. Osoby uczące się otrzymują ćwiczenia rozwojowe do wykonania po lekcji. Propozycja dwóch zadań domowych do wyboru uwzględnia zróżnicowane potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Zadanie nr 1. Instrukcja: przeczytaj artykuł na temat mediacji rówieśniczych pochodzący z Internetu „[Mediacja rówieśnicza](https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/mediacja-rowiesnicza)”. (tekst w serwisie: <https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/mediacja-rowiesnicza>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Na podstawie tekstu przygotuj notatkę w formie mapy mentalnej z wykorzystaniem narzędzia [Coggle](https://coggle.it/). (serwis: <https://coggle.it/>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Jeśli pojawią się wątpliwości dotyczące zadania wówczas skorzystaj z pomocy bliskich, kolegi lub koleżanki lub poproś o wsparcie nauczyciela/nauczycielkę w ramach indywidualnych konsultacji online w wyznaczonym terminie.

Zadanie nr 2. Instrukcja: zaprojektuj i wykonaj plakat ilustrujący mediacje rówieśnicze, który zostanie zawieszony na szkolnej tablicy informacyjnej. Uwzględnij na nim podstawowe informacje związane z mediacjami. Wymyśl i zapisz ciekawe hasło, które będzie zachęcało Twoich kolegów i koleżanki do skorzystania z tej formy rozwiązywania szkolnych konfliktów. Masz do dyspozycji dowolny program do edycji grafiki online, np. [Piktochart](https://piktochart.com/) lub [VistaCreate](https://create.vista.com/pl/). (serwisy: <https://piktochart.com/>, <https://create.vista.com/pl/>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Wykorzystaj gotowe szablony dostępne w programie lub stwórz od podstaw własny projekt. W przypadku trudności możesz zawsze liczyć na pomoc nauczyciela/nauczycielki w ramach indywidualnych konsultacji online w wyznaczonym terminie.

EWALUACJA ZAJĘĆ

- konstruktywna informacja zwrotna w formie ustnej przekazywana przez nauczyciela/nauczycielkę osobom uczącym się na bieżąco podczas podejmowanych aktywności na zajęciach za pośrednictwem wideochata/chata
- ocena koleżeńska w formie ustnej przekazywana sobie w parach przez osoby uczące się po wykonaniu określonego zadania

- pisemny komentarz udzielany na zakończenie lekcji dotyczący jakości procesu uczenia się na zajęciach w formie odpowiedzi na proponowane pytania otwarte

BIBLIOGRAFIA

1. Cedro A., (2017), *Kłótnia na zgodę: jak się spierać, żeby się zrozumieć*, Kielce: Wydawnictwo Charaktery.
2. Chelpa S., Witkowski W., (2004), *Psychologia konfliktów*, Wrocław: Wydawnictwo Moderator.
3. Ciechomski M., (2008), *Człowiek człowiekowi człowiekiem... czyli sprawiedliwość naprawcza w szkole*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 4, s. 5-10.
4. Duda A. K., (2019), *Materiały dla uczniów - kandydatów na mediatorów rówieśniczych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
5. Koch J., (2004), *O mediacjach i treningu mediacyjnym*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, nr 435.
6. Kordziński J., (2007), *Mediacja zamiast izolacji*, „Dyrektor Szkoły”, nr 12, s. 13-15.
7. Lewicka-Zelent A., Trojanowska E., (2014), *Szkolny warsztat mediacyjny a przemoc*, „Niebieska Linia”, nr 1/90, s. 27-29.
8. Musialska K., (2010), *Mediacja w komunikacji szkolnej*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 9, s. 6.
9. Polak K., (2008), *Mediacja jako szansa rozwiązania konfliktów szkolnych*, „Wychowanie na Co Dzień”, nr 4-5 (175-176), s. 30-35.
10. Prusakowski S., (2007), *Pożytki płynące z... konfliktów*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 121-130.
11. Prusakowski S., Bałutowski D., (2007), *Mediacje – szansa dla szkoły*, „Psychologia w Szkole”, nr 3, s. 105–114.
12. Schmidt F., Treidman A., Marvel J., (2010), *Uczeń jako mediator*, Gdynia: Centrum Kształcenia Liderów i Wychowawców im. Pedro Arrupe.
13. Skrzypek M., (2013), *Konflikt jako dobro wspólne*, „Rzeczpospolita”, z dn. 22 X 2013.
14. Teliszewska A., (2013), *Konflikt asertywnie zażegnany*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 51-56.
15. Urbańska M., (2018), *Mediacje rówieśnicze: edukacja w kierunku pokojowego rozwiązywania konfliktów uczniowskich*, „Edukacja - Technika – Informatyka”, nr 1(23), s. 286-290.
16. Winnikow D., (2013), *Jak się kłócić?*, „Coaching”, nr 3, s. 79-83.

NETOGRAFIA

1. [Badanie „Edukacja zdalna w czasie pandemii](https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/), artykuł w serwisie: <https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
2. [Jak się kłócić? Sześć pytań, które skłaniają do refleksji, gdy jesteś w emocjach](https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic), artykuł w serwisie: <https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
3. [Konflikty między dziećmi w szkole a rola nauczyciela](https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela), artykuł w serwisie: <https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
4. [Metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych w szkole](https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl), artykuł w serwisie: <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
5. [Mediacje rówieśnicze jako forma rozwiązywania konfliktów w szkole i przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym uczniów](http://www.ore.edu.pl), artykuł w serwisie: www.ore.edu.pl, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
6. [Mediacje rówieśnicze](https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesnicze/), artykuł w serwisie: <https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesnicze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
7. [Mediacje lekiem na konflikty uczniowskie - ale szkoły się ich boją, albo nie znają](https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html), artykuł w serwisie: <https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
8. [Różne oblicza konfliktu w szkole](https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole), artykuł w serwisie: <https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
9. [Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych](http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_j_w_szkolach_0.pdf), artykuł w serwisie: http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_j_w_szkolach_0.pdf, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
10. [W nauczaniu zdalnym jest ważne przede wszystkim jak, a nie gdzie](https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedo-wszystkim-jak-a-nie-gdzie/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedo-wszystkim-jak-a-nie-gdzie/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
11. [Zdalne lekcje](https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje), artykuł w serwisie: <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

Załącznik 2 Ćwiczenie interaktywne 1

„Procedura mediacji”. Instrukcja: uzupełnij luki w tekście wyrazami: mediator, procedura, poufna, procedura, mediacji, negocjacji, sesji, dobrowolna. Powodzenia!

Zadanie z lukami „[Procedura mediacji](#)” (dostępne w serwisie:

<https://learningapps.org/display?v=p520htpi322>), dostępny online [dostęp:

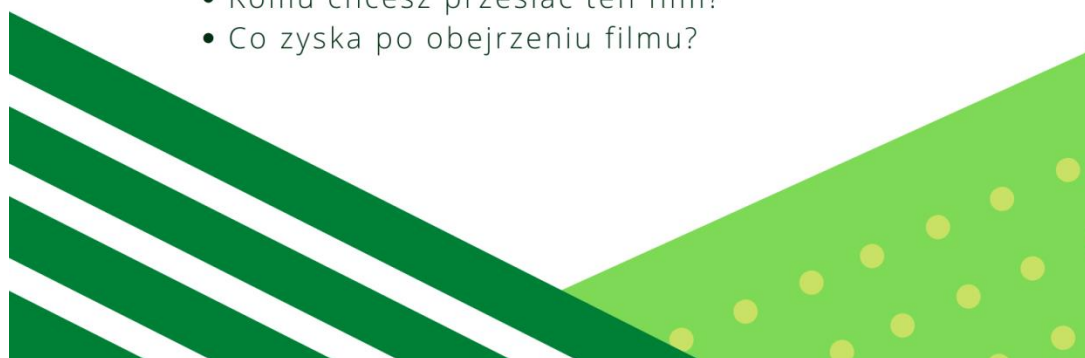
23.02.2022].

Procedurę (według słownika języka polskiego to: „unormowany przepisami, zwyczajami sposób prowadzenia jakiejś sprawy, tok, tryb, przebieg czegoś”) charakteryzuje to, że jest ona , praktyczna i ma charakter interwencji. Ponadto jest całkowicie , oparta na wspólnym ustalaniu faktów, kładzie nacisk na rozumienie sytuacji związanej z podejmowaniem decyzji i rozwiązywaniem problemów. W definicji proponowanej przez Moore'a czytamy, że mediacja może być przeprowadzona tylko w sytuacji, gdy strony konfliktu są gotowe przystąpić do . Aby można było rozpocząć mediację, strony wykazują gotowość do podjęcia rozmów, grupy reprezentujące interesy społeczne stwarzają forum dialogu, a zwaśnieni ludzie są gotowi do bezpośredniego spotkania na negocjacyjnej. Mediacja sprowadza się do procesu negocjacji, do którego włączane są osoby trzecie, posiadające gruntowną wiedzę w zakresie negocjacyjnych. pomaga osobom pozostającym w konflikcie skoordynować różnego rodzaju działania i prowadzić negocjacje bardziej skutecznie.

Źródło: Rutkowska E., (2015), *Mediacje i inne sposoby rozwiązywania konfliktów w gimnazjum*, Warszawa: Wydawnictwo ORE, s. 36-37.

- Co czujesz po obejrzeniu filmu?
- Która z wymienionych emocji jest najsilniejsza?
- Na co zwróciłeś/zwróciłaś szczególną uwagę?
- Dlaczego akurat to jest dla Ciebie ważne?
- O czym opowiada prezentowany film?
- Z jakimi trudnościami spotkali się bohaterowie?
- Na czym dokładnie polegały ich problemy?
- Jak myślisz, dlaczego tak się zachowywali?
- Co czuli w tej sytuacji bohaterowie?
- Co myśleli bohaterowie o swojej sytuacji?
- W jaki sposób sobie poradzili?
- Jakie inne rozwiązania im proponujesz?
- Kto im pomógł rozwiązać konflikt?
- Jak został rozwiązany problem?
- Kto zyskał, a kto stracił w sytuacji konfliktu?
- Co zostało uzyskane, a co stracone?
- Które działania doprowadziły do sukcesu?
- Jak, według Ciebie, potoczy się dalej ta sprawa?
- Jaka mądrość płynie dla Ciebie z filmu?
- Co zrobisz już dzisiaj z pozyskaną wiedzą?
- Komu chcesz przesłać ten film?
- Co zyska po obejrzeniu filmu?

Karta pracy: Studium przypadku - checklista. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Załącznik 4 Ćwiczenie interaktywne 2

„Mediacje w szkole”. Instrukcja: znajdź wśród liter dwanaście wyrazów. Szukaj w pionie oraz w poziomie. Wyrazy do odszukania to: mediacje, mediator, neutralność, konflikt, ugoda, porozumienie, rozwiązanie, bezstronny, dobrowolny, poufne, postępowanie, standardy. Powodzenia! Wykreślanka wyrazowa „[Mediacje w szkole](https://learningapps.org/display?v=ppfhvknk22)” (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/display?v=ppfhvknk22>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

S	I	F	E	S	T	A	N	D	A	R	D	Y	F	L	C	Y	P	Q	M	W
K	W	V	Y	W	L	F	U	S	P	O	U	F	N	E	E	O	C	Q	P	C
A	D	T	K	N	F	Q	V	B	E	Z	S	T	R	O	N	N	Y	D	S	K
P	P	U	P	O	S	T	Ę	P	O	W	A	N	I	E	W	Z	B	O	U	K
P	O	R	O	Z	U	M	I	E	N	I	E	F	R	L	M	E	E	B	Z	L
I	U	B	T	R	R	T	V	Y	F	Ą	I	Y	L	K	E	W	J	R	D	U
D	P	Q	L	N	E	U	F	N	Y	Z	Y	O	Q	K	D	R	H	O	L	N
G	I	S	B	R	T	U	G	O	D	A	H	U	Z	T	I	J	F	W	K	T
R	S	X	R	B	R	K	V	O	Y	N	E	U	T	R	A	L	N	O	Ś	Ć
V	P	B	Q	F	K	O	N	F	L	I	K	T	Q	Z	T	P	M	L	G	P
K	O	P	M	E	D	I	A	C	J	E	V	Z	C	X	O	L	T	N	O	L
N	Y	E	Z	M	S	X	G	Q	A	K	A	G	U	T	R	H	G	Y	H	F

Źródło: opracowanie własne.

SCENARIUSZ 3 (z 3)

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA: uczniów klas IV-VIII / II ETAP EDUKACYJNY
PROWADZONYCH PRZEZ wychowawcę, pedagoga, osobę mediatora szkolnego, psychologa, doradcę zawodowego, innego nauczyciela

TEMAT: Jak rozwiązywać konflikty ze wsparciem mediatora?

Rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

- „wprowadzanie uczniów w świat wartości, w tym ofiarności, współpracy, solidarności, altruizmu, patriotyzmu i szacunku dla tradycji, wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele);
- formowanie u uczniów poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób;
- rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność i przedsiębiorczość;
- rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania;
- ukazywanie wartości wiedzy jako podstawy do rozwoju umiejętności;
- rozbudzanie ciekawości poznawczej uczniów oraz motywacji do nauki;
- wyposażenie uczniów w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat;
- zachęcanie do zorganizowanego i świadomego samokształcenia opartego na umiejętności przygotowania własnego warsztatu pracy;
- ukierunkowanie ucznia ku wartościom”.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE: (PODSTAWA PROGRAMOWA)

Zgodnie z zapisami „Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej”: „działalność wychowawcza szkoły należy do podstawowych celów polityki oświatowej państwa. Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem rodziny i szkoły, która w swojej działalności musi uwzględniać wolę rodziców, ale także i

państwa, do którego obowiązków należy stwarzanie właściwych warunków wychowania. Zadaniem szkoły jest ukierunkowanie procesu wychowawczego na wartości, które wyznaczają cele wychowania i kryteria jego oceny”.

Uwzględniając w niniejszym scenariuszu cyklu zajęć wychowawczych powyższy zapis treści nauczania – wymagania szczegółowe dla realizowanej tematyki z zakresu rozwiązywania problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych określone zostały w oparciu o:

- szkolny zestaw programów nauczania;
- program wychowawczo-profilaktyczny szkoły.

W cytowanym dokumencie czytamy dalej, że „wychowanie ukierunkowane na wartości zakłada przede wszystkim podmiotowe traktowanie ucznia, a wartości skłaniają człowieka do podejmowania odpowiednich wyborów czy decyzji”.

Stąd rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji szczególnie w sytuacji kryzysowej wywołanej pandemią COVID-19 w celu zapewnienia dodatkowej opieki i pomocy, wzmacniającej pozytywny klimat szkoły oraz poczucie bezpieczeństwa może uwzględniać następujące cele szczegółowe:

- „sprawne komunikowanie się w języku polskim;
- poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł;
- kreatywne rozwiązywanie problemów z różnych dziedzin ze świadomym wykorzystaniem metod i narzędzi wywodzących się z informatyki;
- rozwiązywanie problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych;
- praca w zespole i społeczna aktywność;
- aktywny udział w życiu kulturalnym szkoły, środowiska lokalnego oraz kraju”.

METODY PRACY:

- ćwiczenia interaktywne
- ćwiczenie integracyjne
- scenka online
- burza mózgów online
- współpraca online w parach
- lista pytań – checklista
- praca na platformie online Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- ewaluacja online

- sesja pytań i odpowiedzi na chacie
- cyfrowa tablica interaktywna Trello, Jamboard

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- laptop z dostępem do internetu
- kamera, mikrofon, głośniki, słuchawki
- urządzenie wielofunkcyjne (drukarka, skaner, ksero)
- program do zdalnej edukacji, na przykład Google Classroom
- Zintegrowana Platforma Edukacyjna
- Learnig Apps, Trello, Jamboard

PRZEWIDYWANY CZAS: 90 minut / dwie jednostki lekcyjne

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Część 1. Osoba ucząca rozpoczyna zajęcia od powitania wszystkich osób w wirtualnej klasie. Następnie krótko objaśnia temat, cele zajęć oraz plan lekcji. Zostaje sprawdzona obecność. W tym miejscu osoby uczące się mogą zgłaszać swoje potrzeby związane z uczestnictwem w zajęciach.

Część 2. W początkowej fazie lekcji osoba ucząca proponuje swoim podopiecznym ćwiczenie interaktywne typu zadanie z lukami „[Mediator i mediacja rówieśnicza](https://learningapps.org/display?v=p5tnant5t22)” (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/display?v=p5tnant5t22>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Część 3. Po omówieniu ćwiczenia interaktywnego uczniowie i uczennice wykonują kolejne przewidziane w tej części lekcji zadanie. Tym razem jest to ćwiczenie integracyjne „Barometr samopoczucia”. Integracja zespołu pomoże w budowaniu pozytywnej atmosfery na zajęciach oraz wzmocni poczucie bezpieczeństwa w grupie. Dbanie o utrzymanie pozytywnych relacji jest szczególnie ważne w okresie zdalnej/hybrydowej edukacji, która wyklucza osoby uczące się z bezpośrednich kontaktów interpersonalnych i zmusza na domową izolację.

Instrukcja: na słowa osoby uczącej „Wszystkie osoby które...” uczniowie i uczennice, którzy zgadzają się z wypowiedzianym stwierdzeniem oznaczają siebie na barometrze samopoczucia w miejscu koloru zielonego, czyli z lewej strony barometru. Te osoby, które nie zgadzają się ze stwierdzeniem oznaczają się w miejscu koloru czerwonego, czyli z prawej strony barometru. Osoby, które aktualnie nie mają zdania, oznaczają się w miejscu koloru pomarańczowego, czyli na środku barometru. Wszystkie propozycje oznaczeń zostają zapisane na cyfrowej tablicy interaktywnej [Jamboard](https://jamboard.google.com/). (serwis: <https://jamboard.google.com/>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Przykładowe zdania to: „Wszystkie osoby, które: dobrze się czują na zajęciach, lubią współpracować w zespole, nie lubią się spierać, chętnie czytają lektury...”. Osoba ucząca dobiera odpowiednie zdania dostosowane do zróżnicowanych potrzeb zespołu, w którym aktualnie prowadzi cykl zajęć poświęconych rozwiązywaniu konfliktów z wykorzystaniem technik mediacyjnych.

Osoby uczące się rozmawiają w grupie o swoich emocjach, być może istnieją rzeczy, sytuacje, zachowania, na które reagują podobnie. Każda osoba

uczestnicząca w ćwiczeniu formułuje zdanie, które może być skuteczne w sytuacji opanowania określonej emocji towarzyszącej wypowiedzanemu zdaniu, szczególnie jeśli jest do uczucie złości, smutku, zmęczenia, rozczarowania.

Osoby uczące się współpracują online z wykorzystaniem karty pracy [„Barometr samopoczucia”](#) w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/62864000>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Potem przygotowują scenkę na podstawie wybranego doświadczenia, o którym była mowa podczas ćwiczenia z barometrem samopoczucia. Osoby uczące się tworzą trzyosobowe grupy. Każda osoba w zespole wybiera sobie rolę: mediator rówieśniczy lub jedna z dwóch stron sporu. Kluczowa w tym ćwiczeniu jest postać mediatora. Osoba w tej roli instruuje dwójkę uczniów/uczennic, aby kolejno wysłuchali swoich racji w sporze. Ważne, aby nikt nikomu nie przerywał, ani nie przeszkadzał w wypowiedzi.

Następnie mediator/mediatorka proszą skłócone osoby, aby powiedziały, co usłyszały od drugiej strony. Chodzi o to, aby uczniowie i uczennice praktykowali umiejętność aktywnego słuchania oraz parafrazowania wypowiedzi nadawcy. W efekcie strony konfliktu starają się znaleźć zadawalające rozwiązanie, a mediator/mediatorka rówieśniczy/rówieśnicza im w tym pomaga.

Celem ćwiczenia jest rozwijanie kompetencji komunikacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem komunikacji niedyrektywnej oraz komunikacji wspierającej rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem technik mediacyjnych. W efekcie uczniowie nabywają umiejętność otwartego dialogu, stosowania w wypowiedzi metod aktywnego słuchania oraz parafrazowania.

Część 4. Wybrana grupa chętnych uczniów i uczennic przedstawia na forum klasy wykonaną podczas ćwiczenia integracyjnego scenkę mediacji rówieśniczych. Scenka, która stanowi swoiste studium przypadku, zostaje omówiona z wykorzystaniem karty pracy [„Scenka mediacji rówieśniczych- checklista”](#) w wersji elektronicznej online udostępnionej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (karta pracy w serwisie: <https://moje.zpe.gov.pl/dolacz/37561000>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Instrukcja: współpracując w parach dokonajcie analizy scenki posiłkując się pytaniami z karty pracy. Przedyskutujcie odpowiedzi na kilka pytań rozwojowych z

kolegą/koleżanką. Swoje przemyślenia przekażcie na forum klasy. Jeśli coś w tym zadaniu jest niezrozumiałe wówczas poproście o wyjaśnienie osobę nauczającą.

Ćwiczenie, dzięki praktycznemu charakterowi materiałów dydaktycznych, ma na celu pogłębienie umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów oraz rozwiązywania problemów, również z wykorzystaniem technik mediacyjnych.

Po wykonaniu zadania następuje ocena koleżeńska w formie ustnej przekazywana sobie w parach przez osoby uczące się. Konstruktywna informacja zwrotna w formie ustnej przekazywana jest również współpracującym parom przez nauczyciela/nauczycielkę osobę uczącą na bieżąco podczas podejmowanych aktywności na zajęciach.

Część 5. Osoba ucząca prosi wszystkich, aby włączyli się do kolejnej aktywności zaplanowanej w toku zajęć. Na podstawie informacji uzyskanych w wyniku analizy studium przypadku osoby uczące się mają zdefiniować, kim jest mediator rówieśniczy / mediatorka rówieśnicza / osoba mediująca. Dokonując syntezy najistotniejszych treści z zakresu rozwiązywania problemów, konfliktów, trudnych sytuacji z wykorzystaniem techniki mediacji rówieśniczej uczniowie i uczennice wykonują krótką interaktywną notatkę.

Celem ćwiczenia jest wspólne wypracowanie w parach określonych kwestii i zaprezentowanie ich na forum klasy na cyfrowej tablicy interaktywnej [Trello](https://trello.com/pl) (serwis: <https://trello.com/pl>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. W efekcie uczniowie pogłębiają swoją wiedzę z zakresu rozwiązywania konfliktów z pomocą osoby mediującej w mediacjach rówieśniczych.

Instrukcja: udostępnij na wirtualnej tablicy Trello projekt notatki, w której dokonasz wyjaśnienia pojęcia „mediator rówieśniczy/mediatorka rówieśnicza”. Odpowiedz na pytanie: „Kim jest mediator rówieśniczy?”. Pamiętaj, aby podczas współtworzenia cyfrowej tablicy odnieść się do zdobytych doświadczeń podczas omawiania zaprezentowanej przez kolegów i koleżanki scenki mediacyjnej.

Podczas tworzenia interaktywnej notatki w parach uwzględnijcie następujące zagadnienia związane z osobą mediatora/mediatorki rówieśniczego/rówieśniczej, osoby mediującej: osobowość i cechy charakteru, umiejętności i kompetencje, wiedza i wiadomości, zachowanie i postawa, zasady postępowania.

Podzielcie się swoimi spostrzeżeniami z innymi uczniami i uczennicami. Wyraźcie swoje zdanie. Uzasadnijcie je w jasnym i krótkim komunikacie. Powiedzcie

o swoich odczuciach, odnieście się z szacunkiem i kulturą do odczuć i spostrzeżeń pozostałych osób w zespole klasowym.

W trakcie wykonania zadania osoba ucząca udziela konstruktywnej informacji zwrotnej osobom uczącym się na bieżąco podczas podejmowanych aktywności na zajęciach za pośrednictwem wideochata/chata.

Część 6. Osoby uczące się zostają włączone do interaktywnej burzy mózgów. Jej celem jest wypracowanie rozwiązania stanowiącego odpowiedź na postawione przez nauczyciela/nauczycielkę pytanie problemowe: „Czego nie robi mediator?”. Wszystkie propozycje pomysły zostają zapisane na cyfrowej tablicy interaktywnej [Jamboard](https://jamboard.google.com/). (serwis: <https://jamboard.google.com/>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Po zebraniu pomysłów następuje ich weryfikacja i wybór kilku najważniejszych zasad. W efekcie osoby uczące się doświadczają analizy problemu z różnych punktów widzenia. Mają możliwość dostrzeżenia mediacji jako procesu, w którym obowiązują pewne ściśle ustalone normy gwarantujące jej rzetelny i bezpieczny przebieg. Osoby uczestniczące w dyskusji aktywnie współpracują w zespole, dyskutują, argumentują, wysłuchują zdania innych osób, oceniają i weryfikują trafność i zasadność pomysłów.

Część 7. Podsumowaniem cyklu lekcji poświęconych rozwiązywaniu problemów oraz konfliktów z wykorzystaniem technik mediacyjnych przy pomocy osoby mediatora/mediatorki/osoby mediującej jest ćwiczenie interaktywne typu znajdź pary „[Mediator rówieśniczy](https://learningapps.org/display?v=pfamd3wrt22)” (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/display?v=pfamd3wrt22>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Instrukcja: dopasuj pary, odszukaj pasujące do siebie słowa określające cechy mediatora rówieśniczego. Powodzenia!

W efekcie uczniowie dokonują powtórzenia i usystematyzowania omówionych podczas lekcji zagadnień. Najważniejsze informacje zostają ujęte w formie notatki składającej się z kluczowych słów charakteryzujących osobę mediatora.

Część 8. Nauczyciel/nauczycielka prosi osoby uczące się o dokonanie ewaluacji zajęć. Młodzież udziela krótkiej informacji zwrotnej na temat możliwości uczenia się podczas lekcji. Instrukcja: podziel się z innymi osobami w klasie swoimi przemyśleniami związanymi z procesem nabywania i doskonalenia nowych umiejętności na zajęciach. Odpowiedzi na pytania otwarte zapisz na cyfrowej tablicy

interaktywnej [Jamboard](https://jamboard.google.com/). (serwis: <https://jamboard.google.com/>). dostępny online [dostęp: 23.02.2022]. Propozycja pytań do wyboru uwzględnia zróżnicowane potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

- Co wartościowego zadziało się na zajęciach?
- Które doświadczenia są dla Ciebie najważniejsze?
- W jaki sposób wykorzystasz je poza szkołą w swoim życiu?
- Jak oceniasz poziom swojej motywacji do zajęć od 1 do 10?
- Jakie elementy lekcji były dla ciebie niezrozumiałe?

W przypadku trudności w wykonaniu tego zadania możesz dokonać ewaluacji wybierając alternatywne rozwiązanie. Przygotuj ustną informację zwrotną i przekaz ją osobie nauczającej za pośrednictwem wideochata. Możesz również wysłać pisemną informację zwrotną za pośrednictwem wiadomości chat.

Część 9. Osoby uczące się otrzymują ćwiczenia rozwojowe do wykonania po lekcji. Propozycja dwóch zadań domowych do wyboru uwzględnia zróżnicowane potrzeby osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Zadanie nr 1. Instrukcja: odszukaj w internecie ciekawy artykuł poświęcony mediacji rówieśniczej oraz osobie mediującej, który mógłbyś polecić osobom w klasie jako ważny do przeczytania. Pamiętaj, aby korzystać z rzetelnych i sprawdzonych źródeł w Internecie. Korzystaj z oficjalnych stron instytucji, organizacji i podmiotów, które dbają o swoją wiarygodność. Jeśli pojawią się wątpliwości dotyczące zadania wówczas skorzystaj z pomocy bliskich, kolegi lub koleżanki lub poproś o wsparcie nauczyciela/nauczycielkę w ramach indywidualnych konsultacji online w wyznaczonym terminie.

Zadanie nr 2. Instrukcja: napisz krótki tekst, stanowiący odpowiedź na pytanie: „Co by było, gdybym został/została/zostało osobą mediującą w szkole?”. W przypadku trudności możesz zawsze liczyć na pomoc nauczyciela/nauczycielki w ramach indywidualnych konsultacji online w wyznaczonym terminie.

EWALUACJA ZAJĘĆ

- konstruktywna informacja zwrotna w formie ustnej przekazywana przez nauczyciela/nauczycielkę osobom uczącym się na bieżąco podczas podejmowanych aktywności na zajęciach za pośrednictwem wideochata/chat
- ocena koleżeńska w formie ustnej przekazywana sobie w parach przez osoby uczące się po wykonaniu określonego zadania

- pisemny komentarz udzielany na zakończenie lekcji dotyczący jakości procesu uczenia się na zajęciach w formie odpowiedzi na proponowane pytania otwarte

BIBLIOGRAFIA

1. Cedro A., (2017), *Kłótnia na zgodę: jak się spierać, żeby się zrozumieć*, Kielce: Wydawnictwo Charaktery.
2. Chelpa S., Witkowski W., (2004), *Psychologia konfliktów*, Wrocław: Wydawnictwo Moderator.
3. Ciechomski M., (2008), *Człowiek człowiekowi człowiekiem... czyli sprawiedliwość naprawcza w szkole*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 4, s. 5-10.
4. Duda A. K., (2019), *Materiały dla uczniów - kandydatów na mediatorów rówieśniczych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
5. Koch J., (2004), *O mediacjach i treningu mediacyjnym*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, nr 435.
6. Kordziński J., (2007), *Mediacja zamiast izolacji*, „Dyrektor Szkoły”, nr 12, s. 13-15.
7. Lewicka-Zelent A., Trojanowska E., (2014), *Szkolny warsztat mediacyjny a przemoc*, „Niebieska Linia”, nr 1/90, s. 27-29.
8. Musialska K., (2010), *Mediacja w komunikacji szkolnej*, „Wszystko dla Szkoły”, nr 9, s. 6.
9. Polak K., (2008), *Mediacja jako szansa rozwiązania konfliktów szkolnych*, „Wychowanie na Co Dzień”, nr 4-5 (175-176), s. 30-35.
10. Prusakowski S., (2007), *Pożytki płynące z... konfliktów*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 121-130.
11. Prusakowski S., Bałutowski D., (2007), *Mediacje – szansa dla szkoły*, „Psychologia w Szkole”, nr 3, s. 105–114.
12. Schmidt F., Treidman A., Marvel J., (2010), *Uczeń jako mediator*, Gdynia: Centrum Kształcenia Liderów i Wychowawców im. Pedro Arrupe.
13. Skrzypek M., (2013), *Konflikt jako dobro wspólne*, „Rzeczpospolita”, z dn. 22 X 2013.
14. Teliszewska A., (2013), *Konflikt asertywnie zażegnany*, „Psychologia w Szkole”, nr 2, s. 51-56.
15. Urbańska M., (2018), *Mediacje rówieśnicze: edukacja w kierunku pokojowego rozwiązywania konfliktów uczniowskich*, „Edukacja - Technika – Informatyka”, nr 1(23), s. 286-290.
16. Winnikow D., (2013), *Jak się kłócić?*, „Coaching”, nr 3, s. 79-83.

NETOGRAFIA

1. [Badanie „Edukacja zdalna w czasie pandemii](https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/), artykuł w serwisie: <https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
2. [Jak się kłócić? Sześć pytań, które skłaniają do refleksji, gdy jesteś w emocjach](https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic), artykuł w serwisie: <https://www.focus.pl/artykul/jak-sie-klocic>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
3. [Konflikty między dziećmi w szkole a rola nauczyciela](https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela), artykuł w serwisie: <https://portal.librus.pl/szkola/artykuly/konflikty-miedzy-dziecmi-w-szkole-a-rola-nauczyciela>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
4. [Metody rozwiązywania sytuacji konfliktowych w szkole](https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl), artykuł w serwisie: <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
5. [Mediacje rówieśnicze jako forma rozwiązywania konfliktów w szkole i przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym uczniów](http://www.ore.edu.pl), artykuł w serwisie: www.ore.edu.pl, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
6. [Mediacje rówieśnicze](https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesnicze/), artykuł w serwisie: <https://mediator.org.pl/o-mediacji/mediacje-rowniesnicze/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
7. [Mediacje lekiem na konflikty uczniowskie - ale szkoły się ich boją, albo nie znają](https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html), artykuł w serwisie: <https://www.prawo.pl/oswiata/mediacja-rowiesnicza-sposobem-na-problemy-z-uczniami-szkoly-nie,507565.html>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
8. [Różne oblicza konfliktu w szkole](https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole), artykuł w serwisie: <https://www.monitorszkoly.pl/artykul/rozne-oblicza-konfliktu-w-szkole>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
9. [Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych](http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_j_w_szkolach_0.pdf), artykuł w serwisie: http://brpd.gov.pl/sites/default/files/standardy_mediacji_rowiesniczej_i_szkolne_j_w_szkolach_0.pdf, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
10. [W nauczaniu zdalnym jest ważne przede wszystkim jak, a nie gdzie](https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedo-wszystkim-jak-a-nie-gdzie/), artykuł w serwisie: <https://blog.ceo.org.pl/w-nauczaniu-zdalnym-wazne-przedo-wszystkim-jak-a-nie-gdzie/>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].
11. [Zdalne lekcje](https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje), artykuł w serwisie: <https://www.gov.pl/web/zdalnelekcje>, dostępny online [dostęp: 11.02.2022].

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1 Ćwiczenie interaktywne 1

„Mediator i mediacja rówieśnicza”. Instrukcja: uzupełnij luki w tekście wyrazami: rówieśniczej, mediatorów, statutową, mediacji, relacjami, uczniami, nauczyciele, pedagog, autorytetem, stronami. Powodzenia! Zadanie z lukami

[„Mediator i mediacja rówieśnicza”](#) (dostępne w serwisie:

<https://learningapps.org/display?v=p5tnant5t22>), dostępny online [dostęp:

23.02.2022].

„Mediacja rówieśnicza - to dobrowolne i poufne poszukiwanie rozwiązania konfliktu między [ ] , w obecności dwóch bezstronnych i neutralnych [ ] – uczniów, przygotowanych do prowadzenia mediacji [ ] . Konflikty te dotyczą spraw związanych z [ ] między uczniami. Mediacja szkolna - to dobrowolne i poufne poszukiwanie rozwiązania sporu pomiędzy [ ] konfliktu w obecności bezstronnego i neutralnego mediatora. Konflikty te dotyczą spraw związanych z relacjami międzyludzkimi i/lub działalnością [ ] szkoły. Stronami konfliktu mogą być: [ ] , dyrektor, pozostali pracownicy szkoły, uczniowie, rodzice. Mediator rówieśniczy – to uczeń przeszkolony w zakresie [ ] , cieszący się zaufaniem i autorytetem wśród uczniów. Mediator szkolny - to osoba dorosła, np.: [ ] , psycholog, nauczyciel, inny pracownik szkoły, przeszkolona w zakresie mediacji, ciesząca się [ ] i zaufaniem w środowisku szkolnym. Wskazane jest, aby był opiekunem mediatorów rówieśniczych i posiadał kompetencje edukatora mediacji.”

Źródło: *Standardy mediacji rówieśniczej i szkolnej w szkołach i innych placówkach oświatowych*, Rzecznik Praw Dziecka, Warszawa, listopad 2017 r.

Karta pracy: Barometr samopoczucia. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Scenka mediacji rówieśniczych

Checklista

1. Na czym polega problem?
2. Kogo jest to problem?
3. Co można z tym zrobić?
4. Co się stanie, jeśli nic się nie zrobi?
5. Co przeszkadza w znalezieniu rozwiązania?
6. Kto może pomóc w dogadaniu się?
7. Co można jeszcze zrobić?
8. Czego nie robić?
9. Jakie są możliwości działania?
10. Które rozwiązanie jest najlepsze?

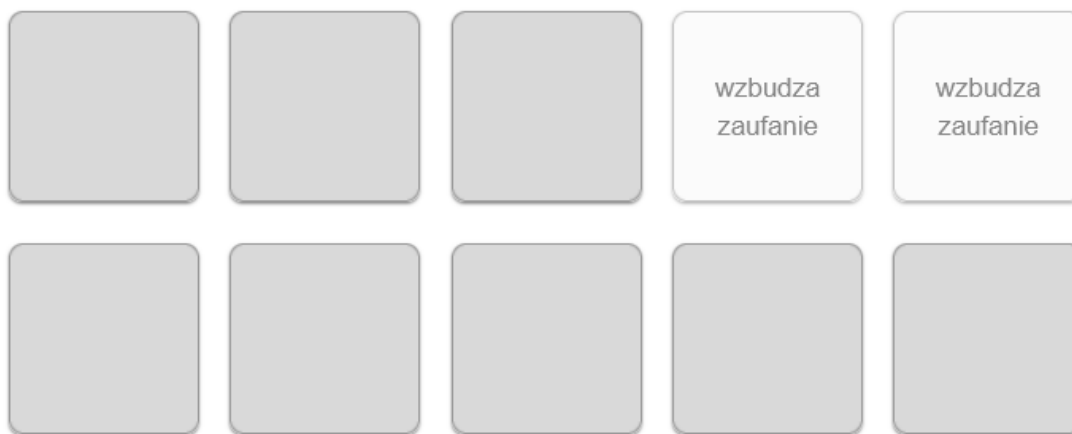

Karta pracy: Scenka mediacji rówieśniczych- checklista. Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem programu Canva.com. Grafika pochodzi z zasobów Canva.com. Materiał zamieszczony w pakiecie „Karty pracy”.

Załącznik 4 Ćwiczenie interaktywne 2

„Mediator rówieśniczy”

Instrukcja: dopasuj pary, odszukaj pasujące do siebie słowa określające cechy mediatora rówieśniczego. Powodzenia! Znajdź pary „[Mediator rówieśniczy](https://learningapps.org/display?v=pfamd3wrt22)” (dostępne w serwisie: <https://learningapps.org/display?v=pfamd3wrt22>), dostępny online [dostęp: 23.02.2022].

Źródło: opracowanie własne.